

DEGERFORS TIDNING

Tisdagen den 30 maj 1944

Karlskoga imponerade på esperantisterna



Kongressbyrån har haft några slitsamma dagar. Vid bordet ses fr. v. kontorist K. Fransson, kamrer A. Bern och filare H. Björn och där bakom lagerchef G. Nilsson, filare S. Bergvall och krutbruksarb. H. Forsman. Längst t. v. ses stadsfullmäktiges ordf. sysselsatt med att fästa kongressmärket.

Bofors kanoner bidra till att bevara freden

Borgmästaren hälsade gästerna
välkomna

Då det i vår stad blev bekant, att Svenska Esperantoförbundet komme att förlägga årets kongress hit, väckte detta meddelande både intresse och glädje. På alla håll var man enig om att söka ordna det så, att kongressen skulle känna sig välkommen i denna unga stad, som till ytan är landets största och som väl alltid kommer att rymma betydligt mera av landets behag och naturens egna verk än stadsmässiga former och ett traditionellt stadsutseende. — Med dessa ord inledde borgmästare Ericson sitt tal, då han vid öppningshögtidligheten å stadens och dess inbyggares vägnar hälsade esperantokongressen välkommen till Karlskoga.

Tal, fortsatte med några synpunkter på stadens tillkomst och utveckling för att orientera gästerna.

— Stadsbildningen i Karlskoga betraktades nog i viss mån som ett experiment, sade borgmästaren. De kommunala myndigheterna ha hittills, så vitt jag vet, betraktat experimentet som lyckat. Vissa ämbetsverk ha emellertid efteråt uttalat sina betänkligheter, men karlskogaborna äro nöjda och även stolta över sin stora stad.

Storleken sammanhänger med bygdens historia och befolkningen kynne och är således ingen tillfällighet. Församlingsbildningen utgör stadens grund och ursprung och daterar sig från 1596. Tanken på stadsbildning uppkom ej på grund av någon modenyck eller av någon obetinglig lust hos invånarna att bli stadsbor, utan den betingades helt av behovet att få en ändrad och mera lätthanterlig kommunalform än den dittillsvarande, då Karlskoga utgjorde en landskommun med ett förhållandevis litet municipalsamhälle i centrum. Länsstyrelsen önskade också förändring och tog initiativet till utredning i ärendet. Olika alternativ utarbetades, men det alternativ, som gick ut på att hela den dåvarande landskommunen skulle bilda stad samlade befolkningens odelade sympatier.

Sambörighetskänslan bestämde
hållningen.

Sedan det ockrå blivit klarlagt, att de administrativa förhållandena i den blivande vidsträckt stadens tillfredsställande kunde ordnas, blev det endast den gamla sambörighetskänslan hos befolkningen, som helt bestämde hållningen. Denna av ålder sammanbindande sambörighetskänsla och viljan inför de väntade uppgifterna äro sålunda grunden för och anledningen till att staden geografiskt blev en storstad.

Mycket möter i denna stad, som ej står i överensstämmelse med den traditionella uppfattningen om en stad. Men enligt vårt sätt att se är ett samhälle eller en stad ej endast ett avgränsat område med husrader och gator utan framförallt en lämplig arbetsenhet, inom vilken medborgarna samarbeta med varandra för eget och det helas väl.

Arbetsuppgifter finnas i rikt mått. Här skulle en stad planläggas och dannas med utgångspunkt från den samhällsbyggnad, som redan fanns omkring kyrkan eller municipalsamhället och vid Bofors i anslutning till ortens dominerande industri. Åtskilligt har åstadkommit, men nya uppgifter vänta. Karlskoga stad är långtifrån färdig, den befinner sig i vardande. Vi



Borgmästare E. Ericson
hållningstalar.

Äro sålunda här mitt uppe i ett samhällsligt uppbyggnadsarbete, som på grund av de förhållanden, jag här antytt, är mera omfattande och krävande än i äldre städer med ungefär samma folkmängd, men där man kanhända haft århundraden på sig att planlägga och ordna.

Denna kongress, som är ett uttryck för ett nyskapande arbete på ett annat område, torde väl förstått att på Karlskoga tillämpa det kända uttrycket om Rom, som ej byggdes på en dag.

Bofors' kanoner ha inte bara betydelse i krig.

Vi vilja också se arbetet i vårt eget samhälle som ett led i arbetet för hela vårt lands förkovran och utveckling. Och så se vi väl alla på vår uppgift som enskilda människor och som medborgare. Under de senast gångna ödesdigra åren har denna bygd genom Boforsverken kommit att ha en utomordentlig betydelse för hela vårt land. Bofors har på ett alldeles särskilt sätt medverkat till stärkandet av den svenska beredskapen, och vi äro väl eniga om att stärkandet av landets försvarskraft blivit ett av de verkammaste medlen för bevarandet av landets fred.

Bofors' kanoner äro glädjande nog ej endast av betydelse i krig, utan de kunna också såsom nu skett bidra till fredens bevarande. Och denna deras uppgift och förmåga böra vi alla i dessa tider värdesätta.

Vi som bygga och bo i denna bygd, som om vårt land drages in i kriget, skulle bli ett eftertraktat mål, ha många gånger haft anledning övertänka

(Forts. å sid. 11.)

det totala krigets problem. Befors kallas ofta Sveriges vapensmedja, och vi vilja i denna smedjas existens se ett instrument för fredens trygghet och bevarande åt vårt folk. I denna vapensmedja kunna alla strävanden för fred och folkförsoning påräkna förståelse och sympati. Till dessa strävanden vilka vi också esperanterörelsen.

Esperanto vill kamratskap över gränserna.

När vi nu på detta sätt och under denna tid samlas från olika delar av vårt land till överläggningar och samvaro tror jag, att vi på ett alldeles särskilt sätt förnimma föreningsbandet mellan oss som svenskar, fortsatte tal. Trycket utifrån och tidens mäktiga händelser ha drivit oss samman till ett enda folk. Från skilda håll ha vi kommit hit och för någon dag ha vi lämnat vår arbetsuppgift. En uppgift, som kanhända under vardagens id förefaller vara av mindre betydelse.

Under en samvaro, där erfarenheter utbytas, och nya tankar födas, få vi kanhända ett annat perspektiv på vårt arbete. Vi arbeta för oss själva, men också för vår hembygd och därmed för hela vårt land. Vi själva och vårt arbete och våra samhällen ingå i ett större sammanhang, äro beståndsdelar av det gemensamma fosterlandet. På samma sätt är det med gemensamma strävanden för ett mål, som förmår väcka hänförelse och hängivenhet. De gälla ej endast individen utan samhället och hela folket. Så äro vi alla i denna allvarstid på alla håll fastän på olika sätt och under olika förhållanden i arbete för Sveriges framgång och bästa.

Jag vet emellertid, att denna kongress deltagare se längre än till den enskilde individen, det egna samhället och det egna landet. »Esperanto vill verka för kamratskap över gränserna». Så har en av denna kongress ledande, lokala krafter formulerat ett av rörelsens viktigaste syftemål.

För oss svenskar, som ända intill denna dag haft den stora förmånen att få leva i fred med våra tillgångar skyddade från förstörelse och som i fortsättnings hoppas på freden, bör det i denna tid vara en av de främsta uppgifterna att hjälpa de lidande folken och mildra folkhatet. Vi ha förklarat oss redo böra att lämna materiell hjälp i all den utsträckning vi förmå. Det blir en maktpåliggande uppgift, ty den materiella förstörelse, som övergått och övergår världen är av gigantiska mått. Generationers arbete kommer att krävas för att åter bygga upp den värld, som man under årtal sökt förinta.

Det mest allvarliga och ödesdigra, som följer i krigets spår, är dock folkhatet och de till synes oöverkomliga motsättningarna. I en sådan värld får vårt folk ej inskränka sig till endast materiell hjälp. Det måste också så långt ett litet folks stämna förmår göra sig hörd föra förnufts och försönlighetens talan. I denna väntade uppgift skola vi alla göra vår insats.

Jag vet, att denna kongress och eder verksamhet i övrigt uppbäres av folkförödringens idé och därför står eder rörelse i samklang med nå-

got av det största och bästa hos vårt folk i denna prövotid.

Jag har sökt ge något av vår syn på oss själva, vår stad och vår uppgift i samhället. Hem, hembygd och fosterland har en gång av Arthur Engberg liknats vid tre ringar inom vilka vår kärlek och vår tro på dessa ting växer allt vidare ut. Jag tror att därtill kan fogas ännu en ring, den fjärde, som symboliserar vår delaktighet i mänsklighetens framtid och lycka, den vidaste av alla.

Låt oss fylla dessa fyra ringar med det bästa inom oss själva till gagn för hem och hembygd, folk och mänsklighet och låt denna kongress bli ett led i dessa strävanden!

Ljusning för världsspråksidén konstaterade lyckad kongress

Internationell samling i Malmö
efter kriget

Det var stolta ögonblick för esperantovännerna i Karlskoga, då de på lördagsaftonen kunde hälsa meningsfränder från hela vårt land. Inramningen var också den ståtligast möjliga — stadsfullmäktiges magnifika sessionsal fylld med stadens honoratiorens och långväga gäster, alla prydda med det gröna kongressmärket.

Välkomsthälsningar utbyttes både på svenska och esperanto och glada igenkänningsleenden tydde på att man träffats förr på kongress. Förbundstyrelsen hade förest ett sammantråde, men när detta var klart kunde kongressen börja. Stadshotellets musik hade tagit plats på podiet och spelade upp esperantisternas »nationalsång» La Espero, vilken ljud mäktigt och trosväst.

Sessionssalen var i fondon prydd med en jättestor blågul flagga och Karlskoga härads minnesrika uppblåsfana hade på andra sidan nationalsymbolen fått en värdig granne i esperantoförbundets gröna fana. Presidiebordet bar upp några vackra blomteruppsatser och de gula påskliljorna i tulpanrött och björklövsgrönt störde inte fastän vi hunnit till pingst.

När entusiasmen efter esperantotänngen lagt sig, öppnades kongressen av lokalaföreningens ordförande hr Ragnar Lindahl.

Fredsplanering aktuell för esperantofolket.

— Det blev Karlskoga Esperantoförening La Aglo beskärt att hälsa SEF:s 38:de kongress välkommen till sin stad, sade hr Lindahl. Vi hoppas innerligt att vår unga stad skall på ett fullt värdigt sätt kunna skrivas in i raden av föregående glänsande kongressstäder.

Det var med stor spänning blandad med en viss nervositet och i full förvisning om vår begränsning, som vi mottog uppdraget. Men vi kände också vår plikt och det ansvar, som åvilade oss. Nu skulle vi göra vår stora insats. Vi voro heller inte okänsliga för det hedersamma i uppdraget. Vår lilla förening, som under flera år kämpat med stora svårigheter och motgångar fick helt plötsligt den stora chansen. Alla våra medlemmar ha också redan från början varit fyllda av brinnande iver och arbetslust och en ständig, seg vilja att göra sitt yttersta.

Att vi lyckats beror i stor utsträckning på stadens stora tillmötesgående och välvilja. Jag ber att få ge uttryck för vår stora tacksamhet härför.



Några av kongressens förgrundsfigurer: främre raden fr. v. folkskollärare E. Malmgren, red. Paul Nylén, tapetserare B. Lavén, instruktör R. Lindahl. Övre raden fr. v. kassör B. Gerdman, skomakarmäst. Bengtsson, civiling. S. Alexandersson, kammarskrivare J. Ströme, civiling. K. Westfält och köpman M. Fejde.

En kongress är alltid en stor händelse. För Esperantoförbundets del är årets möte av särskild vikt. Vi våga kanske hoppas att vi äro inne på det sista krigsåret och att gränserna snart skola öppnas. Då börjar på nytt det verksamma esperantolivet och för förbundet de stora uppgifterna. Begreppen fredspanering och upprustning för fredens dagar är aktuella även för esperantofolket. Att ta ställning till detta blir det väsentliga under de kommande dagarna.

Jag ber att med dessa ord få hälsa kongressen välkommen till Karlskoga. Jag vänder mig härvid särskilt till vår aktade ordförande, red. Paul Nylén samt till stadens borgmästare Eric Ericson och övriga gäster, vilka alla på ett eller annat sätt bidragit till och understött oss i vårt arbete för denna kongress.

Ordet överlämnades därpå till borgmästare Ericson vilkens tal följer under särskild rubrik.

Kongressdeltagarna hade i många fall en lång resa bakom sig, men lyssnade på talen med spänst och intresse. Undra vad kommunalordföranden från Arjeplog hade för mening om stadsfullmäktiges pampiga sammanträdesal? Förbundsordföranden, red. Nylén såg belåten ut med sin kala hjässa och vänligt guppande mustascher, vilka endast vid tal om konkurrerande världsspråk fick en krigiskt stram hållning.

Borgmästare Ericsons värtalighet, som blev en hyllning för hembygden, fosterlandet och fredlig gemenskap, vann livlig uppskattning, även om den gemensamma applåden för talarna sparades till sist.

Jorden på väg att bli en kulturgemenskap.

Efter borgmästaren tog Esperantoförbundets ordförande, redaktör Paul Nylén till orda. Han framförde förbundets tack till karlskogaföreningen för värdskapet, hälsade gästerna och komplementerade staden, som ett av vårt lands förnämliga mönstersamhäl-len.

— Det mål vi esperantister satt oss före är att lära människorna förstå varandra, fortsatte tal. Så som världen nu utvecklats sig, bilda länderna och språkområdena inte längre några slutna enheter som är sig själva nog — hela vår jord är på väg att bli en enda kulturgemenskap.

När vi mitt uppe i den rasande världsförödelsen vågra att överge våra och mänsklighetens ideal, som syfta till de uppbyggande krafternas utveckling i fredens gärningar och broderlighetens anda, så handla vi i den säkra förvisningen att en dag dock skall komma, när den krigande världens herrar skola komma till besinning, att människovärldens krigsfeberyrsel äntligen måste vända sig till hälsa.

Vad vi esperantister har att bjuda är mänsklighetsspråket — brodersmålet jämsides med modersmålet — för umgängot med alla länder och folk. Innan detta krig kom över oss, befann sig esperanto i stadigt framåtskridande i hela den civiliserade världen. Liksom de flesta ideella strävanden arbetar i detta nu esperantoförbundet i motvind och utan det omedelbart nyttigas dragning.

vänd

Dejras Tidn. forts

om inrättande av ytterligare en esperantoexamen — en mellanexamen — men förslaget avlogs, då det ansågs att den nuvarande lägre examen kunde anses uppfylla det framställda önskemålet. Kongressen rekommenderade i stället utfärdande av intyg över genomgången nybörjarkurs.

Ingen framställning f. n. om esperanto i folkskolan.

Föreningen i Karlskoga hade vidare motionerat om framställning till skolöverstyrelsen om införande av esperanto som obligatoriskt ämne i folkskolans sjunde klass. Denna fråga, som tidigare diskuterats, hänaköts till esperantoinstitutet, då det icke f. n. ansågs lämpligt att göra en dylik framställning. Under diskussionen framhölls bl. a. att esperanto lämpade sig som frivilligt ämne under skolungdomens fritidsysselsättning.

På förslag av ordf., hr Ströme, beslöts att klubbarnas mötesprogram skulle insändas till en programcentral för att sedan tillställas övriga klubbar. Med anledning av en motion av borgmästare Lindhagen förklarade sig kongressen villig att diskutera nationellt och internationellt samarbete med arbetarnas esperantoföreelse.

Kongressen beslöt föreslå anordnande av en internationell esperantokongress i Malmö efter kriget och beslut fattades om insamling för en fond för utdelning av resestipendier till denna kongress för utländska deltagare.

Svenska lärarens esperantoförbund

omvalde till ordf. läroverksadjunkt John Stenström, Ulricehamn samt till övriga styrelseledamöter folkskollärarna Oskar Svantesson, Göteborg, och Einar Dahl, Uddevalla. På uppmaning av Ungerns lärarförbund har för granskning till esperanto översatts de svenska läroböckernas uppgifter om Ungern och på liknande sätt skall nu de ungeriska läroböckernas uppgifter om Sverige översättas och granskas.

I Uddevalla har med gott resultat anordnats en esperantokurs bland folkskolans lärjungar och folkskollärare E.

Dahl skall nu utarbeta en lärobok för nybörjarkurser i folkskolan.

Förlagsföreningen Esperanto

utsåg till styrelse boktryckare B. Eriksson, ingenjör K. Westmark och tjänsteman Sune Ahlm, samtliga i Stockholm, Ordf., hr Eriksson, konstaterade under förhandlingarnas gång att förlaget lyckats oväntat gott uthärda de gångna krigsårens påfrestningar. Rörelsen är givetvis i mycket beroende av de internationella förhållandena och det är därför desto mera glädjande, att förlaget lyckats i sina bemödanden att trots alla svårigheter uppehålla verksamheten. Under Åramötet berördes också nödvändigheten av att förlaget inför den väntade fredstiden står väl rustat för att kunna tillmötesgå det behov av lärobokmaterial och ordböcker, som då kan väntas. Ordf. konstaterade att förlagets lager av dessa böcker f. n. kunde anses tillfredsällande.

Karlskoga stad bjöd på söndagen på lunch å Stadshotellet, varvid kongressens ordf., hr Ströme, frambar deltagarnas tack för all den välvilja som stadens myndigheter visat.

På kvällen hölls ett lyckat samkväm på Konsumrestaurangen, varvid bl. a. fotograf Ragnar Tilander visade sin vackra färgfilm över Karlskoga med överkonstapel Folke Jönsson som konferencier. En esperantokvartett gjorde stor lycka och hjärtligt bifall mötte också xylofonisten Gösta Pontho, som åter medverkade.

Annandagens program

upptog som första punkt en gudstjänst på esperanto i Karlskoga kyrka. Kyrkoherde Gunnar Edberg, Barsebäck, höll predikan och denna gjorde liksom de på esperanto sjungna psalmerna ett mäktigt intryck.

Efter gudstjänsten samlades kongressdeltagarna i grupper för en rundvandring i staden, varvid man med stort intresse besåg olika stadsdelar samt offentliga byggnader sådana som nämndhuset, varmbadhuset och brandstationen m. fl. Allra sist genomgicks lärlingsverket och Bofors

ungdomsgård, vilka anläggningar väckte stor beundran. Som allmänt omdöme kan sägas, att det nyskapande som på några få år ägt rum i Karlskoga, storligen imponerade på främlingarna.

Kongressens avslutning

var förlagd till Ungdomsgårdens samlingsaal. Folkskollärare Hj. Kihlberg, Vingåker, talade om esperanto och efterkrigstidens återuppbyggnadsarbete och underströk, att vad som utgjort den skapande och livgivande idén hos esperantoförelets skapare, Zamenhof, var folkförbrödringstanken. Denna av Zamenhof ofta deklarerade folkförbrödringsvilja tog sig slutligen det uttrycket, att han skapade en särskild rörelse, homaranismen, enligt vilken »envar skulle betrakta och älska varje utlänning som sin broder». Tal. fann det vara nödvändigt för esperantoföreelsen att som komplettering till sina nuvarande arbetsmetoder slå in på nya vägar och återvända till Zamenhofs grundsyn på esperantos uppgifter. Att främja folkförbrödringstanken och fredlig sammanlevnad mellan

folken tillhör det andliga återuppbyggnadsarbetet efter kriget och där har esperantisterna sin givna uppgift.

Förbundets ordf., red. Paul Nylén tog så till orda och framförde ett tack till alla dem, som bidragit till den minnesvärda och vällyckade kongressen. Ett särskilt tack ville tal. rikta till staden och dess styresmän och vände sig därvid speciellt till stadsfullmäktiges ordf., hr F. Berggren, som ägnat kongressen mycket av sin tid. Karlskoga esperantoförening avtäckades likaledes för sin förtjänstfulla insats.

Slutligen sjöngs unisont esperantohymnen.